

Stora interventionslager och låga priser på marknaden för skummjörkspulver

- Priserna för smör och för skummjörkspulver utvecklas åt helt olika håll.
- Stora interventionslager pressar priserna och försäljningen går trögt.
- För att kunna styra inköpen till intervention kan dessa under 2018 komma att begränsas till enbart inköp via anbud.

Under 2016 började mjörkmarknaden återhämta sig efter mjörkkrisen. Avräkningspriset på mjörk och priserna på de flesta mejeriprodukter har stigit sedan dess men priserna på skummjörkspulver är fortfarande mycket låga. Skummjörkspulver var den produkt som fick mest ekonomiskt stöd under mjörkkrisen. EU stöttade marknaden med hjälp av uppköp till interventionslager och stöd till privat lagring.

Så fungerar interventionssystemet

De nuvarande reglerna för intervention innebär att EU under ett år kan köpa upp 109 000 ton skummjörkspulver till ett fast pris på 169,8 euro/100 kilo. Om denna kvot fylls kan EU-kommissionen köpa ytterligare kvantiteter via anbudssystem. Tanken är att behålla skummjörkspulvret i lager under krisperioden för att sedan successivt sälja av när marknaden återhämtat sig. På grund av de låga marknadspriserna har intresset varit mycket stort från producenternas sida att sälja till interventionslager. Under 2015 köptes 40 300 ton, under 2016 köptes 334 600 ton och under 2017 köptes 30 647 ton. I slutet av september 2017 fanns det cirka 363 000 ton skummjörkspulver i interventionslager i 14 medlemsländer, fördelat enligt tabellen nedan.

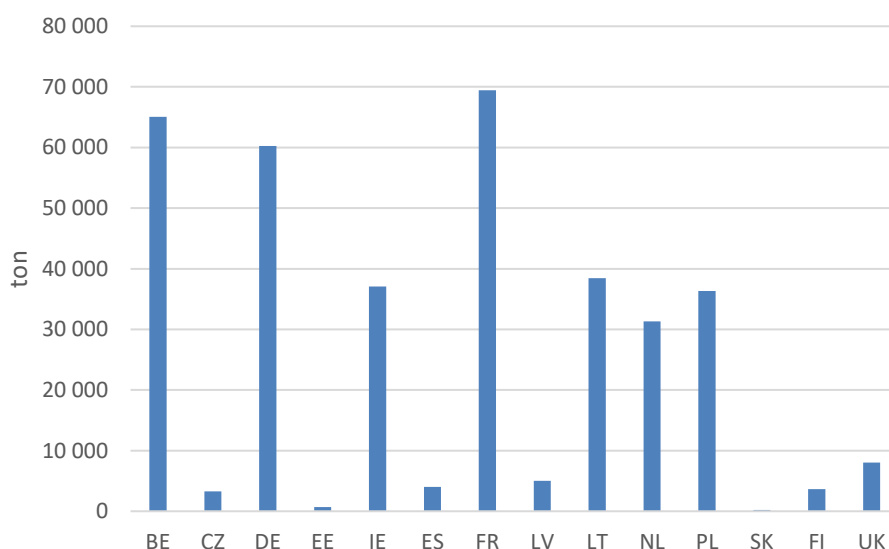

Diagram 1 EU:s interventionlager av skummjörkspulver

Källa: EU-kommissionen

Skummjörkspulver i ett mejerimarknadsperspektiv

Historiskt sett har priserna för smör och skummjörkspulver följts åt. Under 2016 bröts dock detta mönster. De stora lagren pressar sedan dess priserna på skummjörkspulver inom EU, men även på världsmarknaden.

EU är en av de största handelsaktörerna på den globala marknaden men samtidigt utgör produktionen av skummjörkspulver endast en liten andel av EU:s totala produktion av mejeriprodukter. Enligt EU-kommissionen utgör produktionen av skummjörkspulver endast 5,5 procent av EU:s totala produktion. Produktionen av skummjörkspulver och smör är nära sammankopplade. De höga smörpriserna kompenserar till stor del de låga pulverpriserna för mejeriföretagen och detta har förhindrat en negativ påverkan på avräkningspriserna.

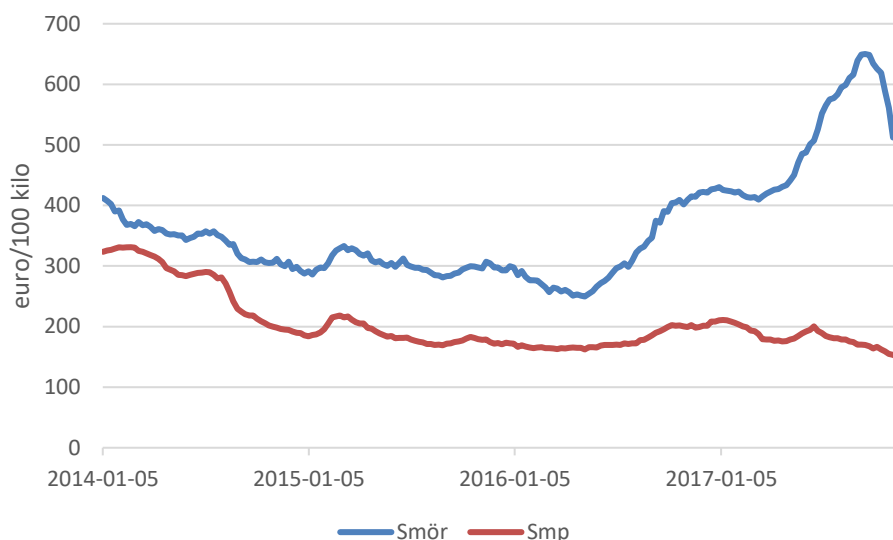

Diagram 2 EU:s genomsnittliga pris för smör och skummjörkspulver
Källa: EU-kommissionen

Försäljningen från interventionslager går trögt

I december 2016 öppnade EU-kommissionen möjligheten att sälja skummjörkspulver från lager via anbudssystem. I november 2017 har endast 240 ton sålts, eftersom EU-kommissionen anser att anbuderna varit för låga. Strategin är att försäljning från interventionslager inte ska störa marknaden. I dagsläget är cirka 20 000 ton skummjörkspulver tillgängligt för försäljning. EU-kommissionen frisläpper de kvantiteter som lagrades in tidigast först och detta pulver är cirka 2 år gammalt.

Vid den senaste anbudsomgången såldes 40 ton skummjörkspulver för 139 euro/100 kilo. Detta pris är i nivå med marknadspriset för skummjörkspulver avsett för fodertillverkning.

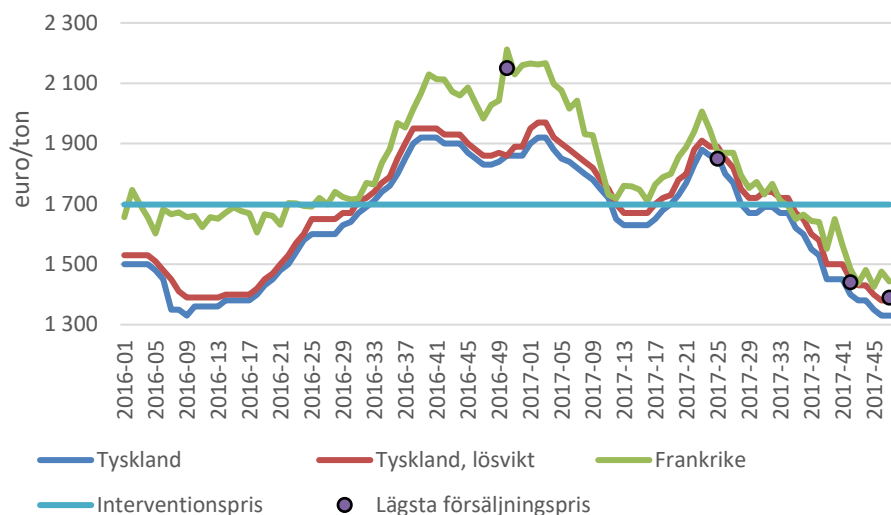

Diagram 3 Interventionspris, marknadspris och försäljningspris för skummjörkspulver
Källa: EU-kommissionen

Några medlemsländer har förslagit att skummjörkspulver från interventionslager ska subventioneras för användning vid fodertillverkning. EU-kommissionen har hittills varit negativ till förslaget. En annan möjlighet är att använda skummjörkspulver till livsmedelshjälp. Detta är dock politiskt känsligt och det finns en risk att andra exporterade länder skulle se en sådan åtgärd som otillåtet exportbidrag.

Vad händer 2018?

Eftersom marknadspriset på skummjörkspulver i dagsläget är lägre än interventionspriset bör intresset för försäljning till interventionslager vara stort. Men då situationen på mjörkmarknaden i stort sett är bra och avräkningspriserna förhållandevis höga, anser EU-kommissionen att inköp av mer skummjörkspulver till interventionslager under 2018 måste begränsas. EU-kommissionen anser också att det vore både ineffektivt och ologiskt att lagra in och sälja skummjörkspulver samtidigt.

Ett förslag som diskuteras är att sätta det fasta priset för uppköp till intervention till noll. Det innebär att alla uppköp ska ske via anbudssystem. Via ett anbudssystem kan EU-kommissionen tillsammans med medlemsländerna styra uppköpen via fastställande av prisnivån. Förhoppningsvis skickar denna åtgärd en signal till marknaden som gör att priset på skummjörkspulver börjar stiga.

Kontaktperson

Arne Bergh, 036-15 64 92, arne.bergh@jordbruksverket.se